

CONV 450/02

WG XI 3

NOTE

fra: sekretariatet
til: Arbejdsgruppe XI vedrørende Det Sociale Europa
Vedr.: Kortfattet referat af mødet den 6. december 2002

Referat

1. Indledning ved formanden

Formanden bød medlemmerne velkommen til arbejdsgruppens stiftende møde.

Der var i gruppen enighed om, at man under hensyn til gruppens betragtelige størrelse ville anvende samme regel for mødedeltagelse, som er gældende for de øvrige arbejdsgrupper, dvs. at deltagelse er begrænset til medlemmer og kun én ledsagende person, der skal være anmeldt til sekretariatet i tilstrækkelig lang tid inden mødet, så Europa-Parlamentets sikkerhedstjeneste kan underrettes og adgangskort være klar i tide.

2. Gruppens mandat

Formanden henviste til gruppens mandat, der var blevet godkendt af plenarmødet. Han redegjorde nærmere for, hvorledes han mente, at de forskellige spørgsmål, som mandatet omfatter, kan behandles af arbejdsgruppen.

Præsentation ved formanden

- a) Det første spørgsmål vedrører artikel 2 i det foreløbige udkast til forfatningstraktat, der har til formål kort at definere Unionens centrale værdier. Hvilke centrale værdier bør denne bestemmelse indeholde på social- og arbejdsmarkedsområdet under hensyntagen til de værdier, der allerede er indeholdt i EU-chartret om grundlæggende rettigheder?

Artikel 2 i det foreløbige udkast til forfatningstraktat, som præsidiets forelagde for konventet den 28. oktober 2002, har til formål at definere Unionens værdier. Tekstudkastet nævner centrale værdier såsom menneskelig værdighed, grundlæggende rettigheder, demokrati, retsstat, tolerance, samt overholdelse af internationale forpligtelser og af international ret.

I de nuværende traktater omhandles Fællesskabets og Unionens generelle værdier og centrale mål i præamblerne samt særlig i artikel 2 i TEF og artikel 1 og 2 i TEU. I de værdier, der kommer til udtryk her, indgår også den betydning Unionen tillægger principperne om frihed, demokrati og respekt for menneskerettighederne samt de grundlæggende frihedsrettigheder og retsstatsprincippet, de grundlæggende arbejdsmarkedsræssige og sociale rettigheder, ønsket om at styrke solidariteten og fremme et højt beskæftigelsesniveau, et højt socialt beskyttelsesniveau, en harmonisk, afbalanceret og bæredygtig udvikling af den økonomiske virksomhed samt ligestilling mellem mænd og kvinder.

Der er i konventet bred enighed om at indarbejde chartret om grundlæggende rettigheder i forfatningstraktaten og derved gøre det retligt bindende. Navnlig kapitel IV om solidaritet, men også kapitel III om ligestilling omhandler værdierne og de grundlæggende rettigheder på social- og arbejdsmarkedsområdet. Arbejdsgruppen bør overveje, hvilke centrale og overordnede værdier der på social- og arbejdsmarkedsområdet bør komme til udtryk i forfatningstraktaten under hensyn til, at det påregnes, at chartret vil blive indarbejdet i traktaten.

- b) Det andet spørgsmål vedrører artikel 3 i det foreløbige udkast til forfatningstraktat, der har til formål at definere Unionens overordnede mål; gruppen anmodes om at undersøge, i hvilket omfang og hvordan disse overordnede mål bør omfatte mål på social- og arbejdsmarkedsområdet.

Foruden at nævne Unionens økonomiske mål hedder det i artikel 2 i TEF, at "Fællesskabet har til opgave at fremme et højt beskæftigelsesniveau og et højt socialt beskyttelsesniveau, ligestilling mellem mænd og kvinder og en højnelse af levestandarden". I artikel 3 i udkastet til forfatningstraktat nævnes fremme af et højt beskæftigelsesniveau og et højt socialt beskyttelsesniveau blandt Unionens mål. "Et højt beskæftigelsesniveau" omfatter bl.a. "fuld beskæftigelse". Gruppen vil derfor kunne undersøge, om det generelle mål med et højt beskæftigelsesniveau kan præciseres med målsætningen med fuld beskæftigelse. Formanden henledte medlemmernes opmærksomhed på, at "adgangen til tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse" er nævnt i artikel 36 i chartret om grundlæggende rettigheder, der ifølge gruppens mandat er en af dens inspirationskilder.

Artikel 136 i EF-traktaten opregner Fællesskabets mål på det social- og arbejdsmarkedspolitiske område, dvs. fremme af beskæftigelsen, en forbedring af leve- og arbejdsvilkårene, en passende social beskyttelse, dialogen på arbejdsmarkedet, en udvikling af de menneskelige ressourcer, der skal muliggøre et varigt højt beskæftigelsesniveau, og bekæmpelse af social udstødelse.

Arbejdsgruppen bør overveje, hvilke af Unionens mål på social- og arbejdsmarkedsområdet der bør komme til udtryk i forfatningstraktaten.

Arbejdsgruppen bør tage hensyn til, at det muligvis vil være hensigtsmæssigt i anden del af traktaten, der vil omhandle politikkerne og indeholde retsgrundlaget for de forskellige politikker, at nævne detaljerede mål i hvert enkelt kapitel for hver enkelt politik. Herved får arbejdsgruppen måske mulighed for at gøre listen i den nye artikel 3 kortere og mere generel end den liste, der findes i den nuværende artikel 3 i TEF. Dette vil måske være en hensigtsmæssig løsning for så vidt angår den forfatningsmæssige del af den nye traktat.

- c) Det tredje spørgsmål vedrører Unionens kompetencer: finder gruppen, at der er grund til at ændre de kompetencer, der på nuværende tidspunkt er tildelt EU/Fællesskabet på social- og arbejdsmarkedsområdet? Hvis det er tilfældet, hvilke nye kompetencer bør så tildeles EU/Fællesskabet på social- og arbejdsmarkedsområdet, og inden for hvilken kompetencekategori bør de placeres?

Med henblik på at virkeliggøre målene i EF-traktatens artikel 136 giver artikel 137 i TEF Fællesskabet beføjelse til at vedtage minimumsforskrifter på et begrænset antal områder, der opregnes i traktaten:

- forbedring af arbejdsmiljøet
- arbejdsvilkårene
- arbejdstagernes sociale sikring og sociale beskyttelse
- beskyttelse af arbejdstagere ved ophævelse af en arbejdskontrakt
- information og høring af arbejdstagerne
- repræsentation og kollektivt forsvar for arbejdstagernes og arbejdsgivernes interesser, herunder medbestemmelse
- beskæftigelsesvilkår for tredjelandstatsborgere, der lovligt opholder sig på Fællesskabets område
- integration af personer, der er udstødt fra arbejdsmarkedet
- lige muligheder for mænd og kvinder
- bekæmpelse af social udstødelse (tilføjet i Nice)
- modernisering af de sociale beskyttelsessystemer (tilføjet i Nice).

Medlemsstaterne kan til enhver tid indføre strengere foranstaltninger.

Der er her tale om delte kompetencer for Fællesskabet og medlemsstaterne.

Handling fra Fællesskabets side er udtrykkeligt udelukket på visse områder (lønforhold, organisationsret, strejkeret eller ret til lockout) (EF-traktatens artikel 137, stk. 6).

Gruppen anmodes i spørgsmål 3 i mandatet om at tage stilling til, om den begrænsede liste over social- og arbejdsmarkedspolitiske områder, hvor Fællesskabet i henhold til traktaten har kompetencer, er tilstrækkelig. Hvad med de undtagelser, hvor handling fra Fællesskabets side er forbudt? Hvis gruppen anbefaler, at der tilføjes nye kompetencer, bør den tilkendegive, om der skal være tale om enekompetence, delt kompetence eller komplementær kompetence.

Derudover indeholder EF-traktaten et afsnit VIII om beskæftigelse. Men beskæftigelse falder ind under den komplementære kompetence, hvilket betyder, at medlemsstaterne har enekompetence til at lovgive, og at Fællesskabet ikke har beføjelse til at tilpligte dem at ændre deres lovgivning.

Fællesskabet skal bidrage til, at der opnås et højt beskæftigelsesniveau, ved at tilskynde til samarbejde mellem medlemsstaterne og ved i nødvendigt omfang at supplere deres foranstaltninger. Medlemsstaterne bevarer deres kompetence på det beskæftigelsesmæssige område. Fællesskabet kan udvikle en samordnet strategi for beskæftigelse, som medlemsstaterne tager hensyn til i deres beskæftigelsespolitikker. Fællesskabet kan til støtte for gennemførelsen af denne strategi vedtage tilskyndelsesforanstaltninger, der skal fremme samarbejdet mellem medlemsstaterne og støtte deres indsats. Fællesskabsharmonisering er udelukket på beskæftigelsesområdet.

Gruppen bør tilkendegive sine synspunkter på dette område og om nødvendigt foreslå ændringer af det nuværende system på beskæftigelsesområdet.

- d) Det fjerde spørgsmål vedrører den rolle, som den åbne koordinationsmetode kan spille, og den plads, den skulle have i forfatningstraktaten.

Samtlige medlemmer modtog i september fra sekretariatet et dokument vedrørende samordning af de nationale politikker og den åbne koordinationsmetode, som var udarbejdet med henblik på Arbejdsgruppe VI vedrørende Økonomisk Governance (WD 15 fra WG VI).

Dette dokument forklarer, hvad den åbne koordinationsmetode går ud på, og giver en række eksempler på sektorer, hvor den har fundet anvendelse, f.eks. i forbindelse med bekæmpelse af social udstødelse.

Selv om det i rapporten fra WG VI blev påpeget, at der var bred støtte til at medtage de grundlæggende målsætninger, procedurer og grænser for den åbne koordinationsmetode i forfatningstraktaten, blev dette ikke fuldt ud bekræftet under debatten på plenarmødet. Arbejdsgruppe IX vedrørende Forenkling anbefalede, at den åbne koordinationsmetode, der vedrører fælles tiltag fra medlemsstaternes side uden for de beføjelser, EU er tillagt ved traktaterne, får forfatningsmæssig rang. Arbejdsgruppe IX tilføjede, at dette ikke må blandes sammen med de samordningsbeføjelser, der er tillagt EU ved forskellige retsgrundlag, især inden for økonomi og beskæftigelse.

Konventet havde en debat vedrørende rapporten fra Arbejdsgruppen vedrørende Forenkling den 5. december 2002, men der blev ikke opnået enighed om spørgsmålet, og medlemmerne har stadig delte meninger herom.

Arbejdsgruppen anmodes om at undersøge, hvor den åbne koordinationsmetode kunne finde anvendelse. Gruppen anmodes ligeledes om at drøfte spørgsmålet om, hvorvidt metoden skal indarbejdes i forfatningstraktaten.

- e) Det femte spørgsmål vedrører den forbindelse, der kan etableres mellem samordningen af de økonomiske politikker og samordningen af politikkerne på social- og arbejdsmarkedsområdet.

Det Europæiske Råd i Barcelona pålagde Kommissionen og Rådet at undersøge måder til at strømline de forskellige samordningsprocesser på det økonomiske og social- og arbejdsmarkedspolitiske område, således at Det Europæiske Råd på sine kommende forårsmøder kan gennemgå og om nødvendigt justere Fællesskabets politikker på det økonomiske, sociale og miljømæssige område som helhed. Formanden erindrede om, at finansministrene så sent som denne uge enedes om en række forslag, der sigter mod en bedre koordination af det forberedende arbejde med henblik på Det Europæiske Råds forårsmøde på grundlag af én enkelt pakke fra Kommissionen, herunder anbefalinger med henblik på de overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker og retningslinjerne for beskæftigelsen.

Det spørgsmål, som gruppen skal drøfte, er, om der kan og bør gøres mere for at forbedre sammenhængen i samordningen af de økonomiske politikker og politikkerne på det social- og arbejdsmarkedspolitiske område. De reformer, der hidtil er gennemført, vil uden tvivl føre til en bedre samordning mellem de forskellige politikområder, men forberedelsen er stadig opdelt såvel i Kommissionen som i Rådet. Kan gruppen eventuelt anbefale yderligere strukturændringer med henblik på yderligere forbedringer? Bør selve processerne slås sammen? (Bør de overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker f.eks. mere udtrykkeligt tage hensyn til social- og arbejdsmarkedspolitiske mål? I bekræftende fald hvordan?)

- f) Det sjette spørgsmål vedrører procedurer, idet der spørges om, i hvilket omfang den fælles beslutningsprocedure og afstemning med kvalificeret flertal bør udvides til områder, hvor der på nuværende tidspunkt kræves enstemmighed.

Formanden erindrede om de områder, hvor Fællesskabet kan vedtage minimumsforskrifter (jf. litra c) ovenfor). Rådets handling består i disse tilfælde af vedtagelse af direktiver ved fælles beslutningsprocedure, dvs. med kvalificeret flertal, undtagen inden for fire områder, hvor Rådet skal træffe afgørelse med enstemmighed.

Disse fire områder er:

- arbejdstagernes sociale sikring og sociale beskyttelse
- beskyttelse af arbejdstagere ved ophævelse af en arbejdskontrakt
- repræsentation og kollektivt forsvar for arbejdstagernes og arbejdsgivernes interesser, herunder medbestemmelse
- beskæftigelsesvilkår for tredjelandssstatsborgere, der lovligt opholder sig på Fællesskabets område.

Nice-traktaten åbnede dog mulighed for, at Rådet med enstemmighed på forslag af Kommissionen og efter høring af Europa-Parlamentet kan beslutte at lade den fælles beslutningsprocedure finde anvendelse på disse spørgsmål, undtagen på det område, der vedrører arbejdstagernes sociale sikring og sociale beskyttelse, som derfor fortsat er underlagt enstemmighedskravet.

Gruppen anmodes om med henblik på den nye forfatningstraktat at udtale sig om de spørgsmål, der er underlagt enstemmighedskravet: er den mulighed, der blev åbnet i Nice, tilstrækkelig, idet det jo er op til Rådet at tage skridtet og gå over til fælles beslutningstagning, eller bør forfatningstraktaten foreskrive fælles beslutningstagning på disse områder?

- g) Det syvende og sidste spørgsmål vedrører arbejdsmarkedsparternes rolle. Afsnit VI i det foreløbige udkast til forfatningstraktat omhandler Unionens demokratiske liv. Bør arbejdsmarkedsparternes rolle indgå i afsnit VI, og i bekræftende fald hvordan?

Arbejdsmarkedets parter har i de nuværende traktater en særlig rolle på det social- og arbejdsmarkedspolitiske område. Bl.a.

- indeholder artikel 138 en generel bestemmelse om konsultation af arbejdsmarkedets parter samt en forpligtelse for Kommissionen til at konsultere arbejdsmarkedets parter, før den fremsætter forslag på det social- og arbejdsmarkedspolitiske område
- giver artikel 137 medlemsstaterne mulighed for at overlade det til arbejdsmarkedets parter at gennemføre visse direktiver, der er udstedt på det social- og arbejdsmarkedspolitiske område
- åbner artikel 139 mulighed for at etablere overenskomstmæssige forbindelser, herunder aftaler, mellem Fællesskabet og arbejdsmarkedets parter. De enkelte rammeaftaler, der indgås af arbejdsmarkedets parter i henhold til artikel 139, kan føre til, at Rådet udsteder direktiver, der blot er en gentagelse af den pågældende aftale, uden at der ændres et ord heri. Eksempler herpå er direktiverne om "forældreorlov" (1996), "deltidsarbejde" (1997) og "tidsbegrænset ansættelse" (1999).

Foruden disse specifikke traktatbestemmelser er det nu accepteret, at arbejdsmarkedets parter har en vigtig rolle at spille inden for rammerne af Lissabon-processen. Dette udmøntes i regelmæssige "sociale topmøder", der afholdes lige inden Det Europæiske Råds forårsmøder, hvor arbejdsmarkedets parter får lejlighed til at give deres synspunkter til kende med hensyn til de spørgsmål, der er opført på dagsordenen for mødet i Det Europæiske Råd.

Det syvende spørgsmål i mandatet rækker noget videre end ovennævnte to aspekter. Arbejdsgruppen vedrørende Det Sociale Europa skal tage stilling til, om arbejdsmarkedets parter skal nævnes i forfatningstraktaten. Under hensyn til karakteren af en sådan traktat foreslog formanden, at gruppen undersøger, om arbejdsmarkedets parters interesser omfatter så mange politikområder, at det er berettiget at nævne dem. Er der behov for en tydeligere definition af begrebet "arbejdsmarkedets parter"? Bør henvisningen være generel (dvs. en formodning om, at arbejdsmarkedets parter inddrages, når deres interesser er berørt), eller bør den præciseres nærmere (dvs. en forpligtelse til at konsultere arbejdsmarkedets parter på specifikke politikområder - under hensyn til behovet for at indbygge fleksibilitet i den nye traktat)? Bør nogen af de eksisterende konsultationsmekanismer, særlig de "sociale topmøder", medtages i traktaten. Skal dette i bekræftende fald være i første eller anden del heraf?

3. Høringer

Formanden foreslog, at arbejdsgruppen indbyder eksperter til at deltage i høringer i gruppen. Han foreslog at indbyde kommissær DIAMANTOPOULOU og anmodede gruppens medlemmer om at meddele sekretariatet navne på eventuelle andre, som de ønsker at indbyde, idet gruppen dog ikke får tid til at høre mere end fire personer.

4. Mødeplan

Det udkast til mødeplan, som formanden havde udarbejdet i samarbejde med sekretariatet, blev om-delt til gruppen. Formanden fandt, at gruppen med denne mødeplan ville kunne overholde fristen, idet gruppen vil skulle forelægge sin rapport for konventet på plenarmødet den 6.-7. februar 2003. Gruppen gav sin tilslutning til den foreslåede mødeplan.

Formanden erindrede om, at gruppen vil skulle arbejde intenst, fordi den vil skulle forelægge sin rapport, inden konventet kan påbegynde drøftelsen af de relevante artikeludkast til forfatningstraktaten, og præsidiet regner med, at dette arbejde med artikeludkastene skal begynde tidligt næste år.

5. Program for de kommende møder

Formanden anmodede med henblik på næste møde medlemmerne om at sende deres første skriftlige bemærkninger vedrørende spørgsmål 1, 2 og 3 inden den 10. december 2002, kl. 12.00, så de kan drøftes på mødet den 11. december 2002. Han foreslog endvidere, at medlemmerne på grund af denne korte frist skulle kunne sende yderligere skriftlige bemærkninger vedrørende de spørgsmål, der drøftes på mødet den 11. december 2002, inden den 18. december 2002, således at sekretariatet kunne udarbejde et foreløbigt udkast til rapport om de første tre spørgsmål i mandatet, og lade de øvrige være udestående, til mødet den 10. januar 2003.

Formanden foreslog en arbejdsplan for de følgende møder. Efter mødet den 11. december 2002 vil medlemmerne blive opfordret til at indsende deres skriftlige bemærkninger vedrørende spørgsmål 4, 5, 6 og 7 inden den 6. januar 2003, så de kan drøftes på mødet den 10. januar 2003. Efter dette møde vil formanden anmode sekretariatet om at udarbejde et udkast til rapport, som kan være færdig inden den 17. januar 2003, og som gruppen vil kunne arbejde på under de to sidste møder den 21.-22. og den 27. januar 2003.

Gruppen gav sin tilslutning til formandens forslag til arbejdsplan.
